

ІННОВАЦІЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТИ, ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ ТА ПРАГМАТИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СОЦІУМУ

матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції

21-22 травня

м. Кам'янець-Подільський
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Кафедра корекційної педагогіки та інклюзивної освіти
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
UNIWERSYTET EKONOMICZNY WE WROCLAWIU
WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI (BYDGOSZCZ)
KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II (LUBLIN)
PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA WSCHODNIOEUROPEJSKA W PRZEMYŚLU
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCHBUDĚJOVICÍCH
TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH (KOŠICE)
БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ГРОМАДСЬКОЇ
ДИПЛОМАТІЇ»
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА ФУНДАЦІЯ»**

*Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в
умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму*

**Матеріали IV Міжнародна
науково-практична конференція**

УДК 378:364.3

Головний редактор:

ТРПАК Мар'ян Миколайович, заслужений працівник освіти України, кандидат економічних наук, доцент, директор Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу.

Заступник головного редактора:

ГУМЕНЮК Ірина Леонтіївна, кандидат економічних наук, заступник директора з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу.

Редакційна колегія:

Anetta Zielińska, Dr hab. Prof.; **Іващук І.О.**, доктор економічних наук, професор; **Кириленко О.П.**, доктор економічних наук, професор; **Язлюк Б.О.**, доктор економічних наук, професор; **Скрипник А.Ю.**, доктор історичних наук, доцент; **Комарніцький О.Б.**, доктор історичних наук, доцент; **Вацлавський О.І.**, кандидат економічних наук; **Гераймович В.Л.**, кандидат економічних наук, доцент; **Федорчук В.М.**, кандидат психологічних наук, доцент; **Слободян В.Д.**, кандидат економічних наук, доцент; **Кушнір Л.А.**, кандидат економічних наук, доцент; **Коркушко О.Н.**, кандидат економічних наук, доцент; **Годнюк І.В.**, кандидат економічних наук, доцент; **Бачинська О.М.**, кандидат економічних наук; **Киселюк М.П.**, кандидат технічних наук; **Присакар В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Топорівська Я.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Шевчук О.В.**, кандидат педагогічних наук; **Палилюлько О.М.**, кандидат історичних наук; **Марчак Т.А.**, кандидат філологічних наук.

Рекомендовано до друку Вченою радою Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу (протокол № 8 від 27 травня 2020 р.)

Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції. м. Кам'янець-Подільський : Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж. 2020. 240 с.

ISBN 978-966-654-456-1

Збірник містить матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму», яка відбулася 21-22 травня 2020 р. (Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань сучасної економічної науки, освіти та соціальної реабілітації в умовах інклюзії.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових праць.

© Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2020

Зміст

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	12
<i>Шевцов А.Г.</i>	
Актуальні завдання спеціалізованих інклюзивних вишів в умовах цифрової трансформації системи освіти	12
<i>Миронова С.П.</i>	
Компетентнісний підхід до формування соціальних навичок у майбутніх корекційних педагогів	14
<i>Arleta Szadziowska, prof. UG, Ewa Spigarska</i>	
FINANSOWE FORMY WSPARCIA UCZELNI W PROCESIE KSZTAŁCENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	16
<i>Лучик С.Д., Лучик В.Є.</i>	
Розвиток інклюзії у вищій освіті	19
<i>Гераймович В.Л.</i>	
Покращення інвестиційної привабливості сільських територій на засадах інклюзивності	21
<i>Шевченко В.М.</i>	
Управління спеціальним та інклюзивним закладом освіти в сучасному вимірі	24
СЕКЦІЯ І «ПАРАДИГМА РЕАБІЛІТАЦІЇ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ»	27
<i>Тріпак М.М., Гарбарець І.І.</i>	
Генезис спеціальних інклюзивних інституцій в сучасних умовах	27
<i>Добіжа Н.В.</i>	
Цифрові фінанси: причини зародження та перспективи розвитку	32
<i>Лободіна З.М.</i>	
Особливості застосування гендерно орієнтованого бюджетування в Україні	34
<i>Письменний В.В.</i>	
Субвенції у забезпеченні розвитку загальної середньої освіти в Україні ..	37
<i>Бачинська О.М.</i>	
Соціально-економічні аспекти розвитку інклюзивного туризму	39
<i>Вольська А.О., Пещанюк Н.О.</i>	
До питання впливу стейкхолдерів на проблематику зайнятості осіб з інвалідністю	42
<i>Годнюк І.В.</i>	
Проблеми обліку та звітності соціального капіталу в інклюзивному середовищі	44
<i>Коркушко О.Н.</i>	
Працевлаштування людей з фізичними обмеженими можливостями: досвід зарубіжних країн	47

<i>Кушнір Л.А., Кушнір В.О.</i>	
Ергономіка для сучасного бухгалтера з фізичними обмеженими можливостями	49
<i>Лаврук Н.А.</i>	
Сутність та особливості функціонування страхового ринку України з врахуванням інклюзивних особливостей	52
<i>Лаврук О.В.</i>	
Механізми реалізації державної молодіжної політики у сфері інклюзивної освіти.....	55
<i>Маначинська Ю.А.</i>	
3D-Простір бухгалтерського обліку: європейські тенденції для молоді людини з фізичними обмеженими можливостями.....	58
<i>Савчук С.В., Панчук Г.В., Савчук В.Р.</i>	
Бюджетна децентралізація: переваги та перспективи	61
<i>Руденко В.В.</i>	
Фіскальне регулювання інвестиційного розвитку економіки в контексті ідей меркантилізму.....	63
<i>Савчук С.В., Кузів Ю.В.</i>	
Вплив фінансової грамотності домогосподарств на їх економічний добробут.....	66
<i>Сас Б.Б.</i>	
Роль державно-приватного партнерства у фінансуванні інфраструктурних проєктів	68
<i>Світлак І.І.</i>	
Особливості регулювання природних монополій в контексті захисту інтересів соціально вразливих верст населення.....	71
<i>Слободян В.Д.</i>	
Бухгалтерський облік та вимоги до професії бухгалтера в контексті молодих людей з обмеженими фізичними можливостями	74
<i>Тимків А.О.</i>	
Інклюзивне суспільство в умовах «Touchless economy»	76
<i>Герасимова Т.І.</i>	
Роль обліку, контролю та аналізу в економічному розвитку України в умовах євроінтеграційних процесів	78
<i>Годованюк А.В.</i>	
Фінансовий менеджмент як важлива складова прийняття бізнес-рішень....	80
<i>Комарніцька О.М.</i>	
Використання аутплейсменту в процесі управління організаційними змінами на підприємстві як метод соціально-відповідальної політики зайнятості.....	82
<i>Марунчак О.В.</i>	
Ринок праці для осіб з інвалідністю	84

<i>Oleh Ozarowski</i>	
Role of Energiewende in Germany.....	86
<i>Сандурська О.Й.</i>	
Ресурсне забезпечення соціальних повноважень органів місцевого самоврядування через територіальні центри об'єднаних громад.....	88
<i>Свирида О.В.</i>	
Податковий менеджмент – механізм покращення управління підприємством	89
<i>Тутків Р.О., Demchuk L.В.</i>	
Application of Hooke-Jeeves algorithm for electroretinosignal processing.....	92
<i>Шевчук Н.С.</i>	
Проблеми методичного забезпечення бухгалтерської (фінансової, інтегрованої) звітності.....	95
<i>Щегельська Н.В.</i>	
Роль фінансової установи в процесі формування інклюзивної економіки....	97
<i>Яшина А.В.</i>	
Інклюзивний розвиток економіки в сучасних умовах	99
СЕКЦІЯ II «ОСВІТА І ГУМАНІТАРНІ НАУКИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ» ...	102
<i>Боряк О.В.</i>	
Актуальний стан підготовки вчителів-дефектологів для інклюзивних закладів освіти в Україні.....	102
<i>Дегтяренко Т.М.</i>	
Деякі питання оцінки кадрової політики в системі спеціальної та інклюзивної освіти.....	104
<i>Скрипник А.Ю.</i>	
Історія облікової справи в Україні як базисний елемент навчальної дисципліни «Бухгалтерський (фінансовий) облік».....	107
<i>Гапоненко Г.М., Гапоненко Н.П.</i>	
Розвиток спеціальної вищої освіти в умовах інклюзії	110
<i>Гуменюк І.Л.</i>	
Зарубіжний досвід розвитку інклюзивної освіти.....	111
<i>Докучина Т.О.</i>	
Співпраця закладів загальної середньої та вищої освіти у профорієнтації дітей з особливими освітніми потребами	113
<i>Дудченко В.С.</i>	
Сучасні підходи педагогіки духовності для дітей з особливими потребами	116
<i>Киселюк М.П.</i>	
Модульні об'єктно-орієнтовані динамічні навчальні середовища для здобуття освіти учнями з обмеженими можливостями.....	118
<i>Коруняк О.П.</i>	
Інклюзія – стратегія міжнародного законодавства.....	120

<i>Кучеров Г.Г.</i>	
Проблеми розвитку інклюзивної освіти.....	123
<i>Ленів З.П.</i>	
Підготовка кадрів до роботи в умовах інклюзії.....	124
<i>Марчак Т.А.</i>	
Психологічний супровід в умовах інклюзивного навчання	127
<i>Никоненко Н.В.</i>	
Провідні чинники розвитку спеціальної освіти у США	129
<i>Палилюцько О.М.</i>	
Корекційно-розвивальна робота в інклюзивному середовищі.....	131
<i>Присакар В.В.</i>	
Проблема міжкультурної комунікації у практиці соціальної роботи.....	134
<i>Савицька О.В.</i>	
Дистанційна освіта: реалії та виклики.....	137
<i>Сушарник Я.А.</i>	
Практичне навчання, як основа процесу формування професійної компетенції майбутніх обліковців	139
<i>Білик О.А., Файн А.В.</i>	
Інформатизація як пріоритетна складова сучасного освітнього середовища	142
<i>Федорчук В.М.</i>	
Особистість викладача-фасилітатора як базовий чинник інклюзивного навчання	144
<i>Федорчук В.В.</i>	
Казкотерапія засобами метафоричних асоціативних карт у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	146
<i>Чопік О.В.</i>	
Організаційно-педагогічні умови забезпечення адаптації учнів з ДЦП в умовах ЗЗСО.....	148
<i>Шевчук О.В.</i>	
Психолого-педагогічні особливості формування фахової компетентності на заняттях інформатики студентами коледжу в умовах інклюзивного навчання	150
<i>Александрова В.В.</i>	
Розвиток навичок креативного письма	152
<i>Боровисюк Т.В.</i>	
Розвиток критичного мислення здобувачів освіти як додатковий ресурс для створення ефективного інклюзивного освітнього середовища	154
<i>Боршуляк Н.С.</i>	
Основи інклюзивної освіти в Україні.....	157

Вдовиченко Т.В.

**Грунтовне використання інноваційних методів навчання
в інклюзивній освіті..... 159**

Динич А.Ю.

**Організація навчальної діяльності студентів з порушенням слуху на
заняттях математики 162**

Жмурко І.Л.

Педагогічна деонтологія інклюзивної освіти 165

Загалевиц В.Л.

**Проблемні задачі з історії як засіб формування критичного мислення в
ракурсі інклюзії 167**

Ковальчук О.М.

Розвиток інклюзивної освіти в сучасному євроінтеграційному просторі.... 170

Колісник М.І.

Мотивація до вивчення англійської мови як феномен сучасної науки ... 172

Косовська А.О.

**Нормативно-правове регулювання освіти дітей з особливими освітніми
потребами 174**

Михайлова І.А.

**Від електронного супроводу та змішаного навчання – до дистанційного
навчання в умовах карантину..... 177**

Місько А.М.

Процес інклюзії в українській освіті..... 180

Павловська Т.Ю.

**Основні підходи до впровадження інклюзивної форми навчання дітей з
особливими освітніми потребами 182**

Побережна Л.В.

Соціально-педагогічна робота з дітьми з особливими потребами..... 185

Сидорук Л.М.

**Можливості онлайн-ресурсу LEARNINGAPPS.ORG ТА платформи
MOODLE для вивчення вищої математики в умовах дистанційного
навчання 188**

Стайко О.С.

**Підготовка майбутніх асистентів вчителя інклюзивних класів для
закладів загальної середньої освіти 190**

Черненко Т.В.

**Актуальні питання історико-педагогічних періодизацій розвитку
спеціальної освіти в Україні 193**

Яворницька Л.В.

**Становлення та розвиток навчального процесу осіб із порушенням
слуху 195**

СЕКЦІЯ III «СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ: СУЧАСНІ УМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»	199
<i>Тріпак М.М., Топорівська Я.В.</i>	
Парадигма соціальної інклюзії в країнах Європи та країн пострадянського періоду	199
<i>Кобильченко В.В.</i>	
Особистісний розвиток дитини в умовах зорової депривації	203
<i>Омельченко І.М.</i>	
Становлення рефлексійного компонента комунікативної діяльності дошкільників із затримкою психічного розвитку у середньому та старшому дошкільному віці	205
<i>Zhang Lei, Nataliia Maslak</i>	
Research on Agricultural Trade Development in China and Ukraine	207
<i>Алексеев О.О.</i>	
Теоретичні основи організації індивідуальної роботи вчителів фізичної культури в умовах інклюзивної освіти	211
<i>Дмітрієва О.І.</i>	
Психологічні особливості розвитку дітей з порушеннями слуху	213
<i>Жиляк Н.В.</i>	
Психологічні особливості психомоторної активності розумово відсталих дітей	215
<i>Комарніцька Л.М.</i>	
Перваги та недоліки арт-терапії у роботі з дітьми з особливими потребами	217
<i>Браницька М.М.</i>	
Особливості сенсорної сфери дітей з аутизмом	219
<i>Волощук М.Б.</i>	
Академічна прокрастинація та особистісний конфлікт у контексті проблеми розвитку студентської молоді з особливими освітніми потребами	221
<i>Гуменюк І.М.</i>	
Юридичні гарантії працевлаштування молоді з інвалідністю в Україні	223
<i>Дужева О.Г., Пещанюк Н.О.</i>	
Забезпечення прав людей з інвалідністю в Україні	226
<i>Колесник О.В., Колесник О.П.</i>	
Формування критичного мислення особистості в контексті європейського освітнього процесу	228
<i>Складанівський О.Л.</i>	
Патріотичне виховання молоді з особливими потребами під час викладання оновленого предмета «Захист України»	230

Сторожук Н.Р.

Особливості організації соціальної підтримки дітей з обмеженими функціональними можливостями 233

Тоцька А.В.

Використання канадської шкали ефективності діяльності в ерготерапії після перенесеного ішемічного інсульту..... 235

Фескіна Л.П.

Соціально-психологічна адаптація ліцеїстів у ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою..... 237

Література:

1. Компаниец В. В. Развитие и будущее экономики на основе цифровых технологий: критическое осмысление. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. №61. С. 36-46.
2. Доклад о цифровой экономике 2019: создание стоимости и получение выгод: последствия для развивающихся стран. Женева : Организация Объединенных Наций, 2019. 16 с.

Лободіна З.М.

*доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету,
м. Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Забезпечення інклюзивного сталого зростання України неможливе без зміни підходів до управління бюджетними ресурсами, обсяг яких завжди обмежений, та використання поряд із програмно-цільовим інших технологій бюджетування.

З огляду на розбіжність економічних, соціальних, політичних, культурних потреб та умов життя різних статевих груп населення, а також необхідність забезпечення гендерної рівності (зменшення гендерних розривів, усунення гендерної дискримінації, послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій у відповідній сфері з точки зору забезпечення гендерних потреб та задоволення гендерних інтересів) [1], доцільність врахування гендерних аспектів на усіх стадіях бюджетного процесу та висвітлення у відповідних бюджетних документах цілеспрямованості на забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків не викликає сумнівів. Саме гендерно орієнтоване бюджетування вважають інструментом, спрямованим на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес, а гендерно орієнтований підхід під час планування та виконання бюджетів передбачає можливість врахування головним розпорядником бюджетних коштів гендерного аспекту під час визначення обсягу та якості усіх публічних послуг, що надаються в межах бюджетної програми.

Гендерно орієнтоване бюджетування слід розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов'язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає важливу інформацію фахівцям, які приймають рішення щодо розподілу бюджетних ресурсів, та створює передумови для впровадження принципу рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності і забезпечує сталий

розвиток суспільства [2].

Гендерно орієнтоване бюджетування або його окремі елементи успішно використовуються у країнах-членах ЄС та країнах з перехідною економікою з 1980 р., оскільки ефективне запровадження гендерних бюджетних ініціатив сприяє поліпшенню добробуту населення та пришвидшує економічне зростання.

Розробка гендерно орієнтованого бюджету дає змогу простежити вплив доходів та видатків бюджету держави на соціально-економічне становище й можливості різних груп жінок та чоловіків, а також на аспекти рівності між жінками й чоловіками у країні. Як управлінська технологія гендерно орієнтоване бюджетування допомагає оцінити, як і якою мірою державна політика у сфері розподілу бюджетних ресурсів впливає на жінок і чоловіків як споживачів послуг, користувачів інфраструктури та платників податків.

Реалізація в Україні Проекту гендерно орієнтованого бюджетування успішно проводиться в межах співпраці з Урядом Королівства Швеція у сфері фінансового та технічного співробітництва і відповідно до угоди між Міністерством фінансів України та Шведським агентством міжнародного розвитку (SIDA), починаючи з 2014 р.

Гендерно орієнтоване бюджетування передбачає конкретизацію багатьох показників, які відображаються у документах на кожній стадії бюджетного процесу. Зокрема, у процесі складання бюджетних запитів і програм, затвердження паспортів бюджетних програм, визначення результативних показників бюджетних програм, оцінювання ефективності бюджетних програм, контролю за їхнім виконанням.

Основними етапами інтеграції гендерних аспектів у бюджетний процес вважаємо: проведення гендерного бюджетного аналізу (аналіз бюджетних запитів, бюджетних програм та стану їх фінансування, бюджетів з метою визначення проблем нерівного доступу громадян до бюджетних ресурсів та суспільних послуг); формування цілей і рекомендацій щодо усунення гендерної дискримінації; внесення змін, спрямованих на максимальне забезпечення потреб та задоволення інтересів усіх фізичних осіб, до бюджетних запитів, бюджетних програм, дохідної та видаткової частин бюджетів; моніторинг і оцінювання результатів внесених змін до бюджетних запитів, бюджетних програм, бюджетів на предмет гендерної чутливості (урахування гендерного аспекту).

Впродовж 2015-2019 рр. фахівцями Робочих груп з гендерно орієнтованого бюджетування обласних державних адміністрацій проаналізовано 103 бюджетних програми за 50 напрямками видатків місцевих бюджетів та з метою врахування гендерних аспектів внесено зміни до 25 нормативно-правових актів, які регулюють відносити в тій чи іншій галузі.

За результатами аналізу затверджених паспортів бюджетних програм на 2019 р. щодо врахування пропозицій та рекомендацій, які були підготовлені за наслідками проведеного у 2018 р. гендерного бюджетного аналізу програм, з'ясовано, що у 325 паспортах бюджетних програм, які фінансуються за рахунок місцевих бюджетів, на 2019 р. включено рекомендації Робочих груп щодо

врахування гендерних аспектів (зокрема, 230 паспортів на обласному рівні, 41 паспорт на рівні районів, 39 паспортів – на рівні ОТГ, 8 – на рівні міст обласного значення та 7 паспортів – на рівні сіл) [4].

Позитивні результати запровадження Проекту гендерно орієнтованого бюджетування у регіонах України [2] фактично довели доцільність ширшого застосування гендерного підходу в бюджетному процесі.

Отже, з огляду на сутність поняття «гендер», застосування гендерно орієнтованого бюджетування передбачає зменшення нерівності у суспільстві шляхом зміни підходів до формування і використання бюджетних ресурсів саме за гендерною ознакою (чоловіки, жінки), але не наголошується на інших виявах цього явища (нерівність у доступі до основних послуг, доходах, у розподілі бюджетних ресурсів залежно від віку, соціально-економічного становища, місця проживання, освітнього рівня та ін.).

Гендерно орієнтоване бюджетування – це інноваційний підхід до процесу реформування системи управління державними фінансами в Україні, спрямований на вдосконалення бюджетного процесу. До його основних переваг можна віднести: зниження нерівності у доступі громадян до процесів формування і використання бюджетних ресурсів, підвищення адресності та якості надання суспільних послуг, залучення громадськості до участі у бюджетних процедурах.

Врахування принципу забезпечення рівних прав та можливостей усіх членів соціуму у бюджетній сфері передбачає здійснення необхідних змін у правових актах, що використовуються в бюджетному процесі на державному і місцевому рівнях, а також наявність політичної волі органів державної влади і місцевого самоврядування.

Література:

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі» від 02.01.2019 р. №1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19>.
2. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів. К., 2016. 89 с. URL: <http://grbproject.org/wp-content/uploads/2017/04/Summary-email-ukr.pdf>.
3. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності: посіб. для праців. органів викон. влади та місц. самоврядування. К.: ГОБ проект, 2015. 36 с. URL: <http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/genderresponsivebudgeting2015ukr.pdf>.
4. Інформаційний бюлетень «Гендерне бюджетування в Україні» №14. 2019. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Інформаційний%20бюлетень\(5\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Інформаційний%20бюлетень(5).pdf).

Письменний В.В.

*доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету,
м. Тернопіль, Україна*

СУБВЕНЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Для збалансування видаткових повноважень місцевої влади в галузі загальної середньої освіти з її ресурсними можливостями використовуються різні інструменти. Аналіз вітчизняної практики показав, що до реформи міжбюджетних відносин значна частина видатків місцевих бюджетів на загальну середню освіту забезпечувалася за рахунок субвенцій. Утім субвенції призначаються на конкретну мету, а потреби цієї галузі найкраще відомі місцевій владі й упродовж бюджетного періоду можуть виникнути більш нагальні питання, які потребуватимуть державної підтримки. За таких умов складно виробити ключові аспекти забезпечення розвитку загальної середньої освіти.

Прийняття нової редакції Бюджетного кодексу України дало змогу по новому підійти до механізму державної підтримки за рахунок цього виду міжбюджетних трансфертів. Відповідно до ст. 97 в державному бюджеті з'явилися субвенція на здійснення державних програм соціального захисту, субвенція на виконання інвестиційних проектів, субвенція на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, субвенція на проекти ліквідації підприємств вугільної та торфодобувної промисловості й утримання водовідливних комплексів у безпечному режимі на умовах співфінансування, а в галузі загальної середньої освіти – освітня субвенція.

Основне призначення освітньої субвенції полягає в забезпеченні в повному обсязі видатків на оплату праці педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів усіх ступенів, шкільних відділень навчально-виховних комплексів, спеціалізованих шкіл, ліцеїв, гімназій, колегіумів, вечірніх шкіл, загальноосвітніх навчальних закладів для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації, професійно-технічних навчальних закладів у частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти [1]. Цей підхід є виправданий, хоча й не дає змогу здійснити капітальні видатки й оновити матеріально-технічну базу навчальних закладів.

Обсяги освітньої субвенції для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних, районних і міських бюджетів (м. Києва та м. Севастополя, міст республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення), бюджетів об'єднаних територіальних громад затверджуються щорічно в законах про Державний бюджет України. Зокрема, у 2019 р. вони становили 70355,7 млн грн, або 30,0 % від загального обсягу субвенцій та 27,0 % від загального обсягу міжбюджетних трансфертів. Не дивлячись на збільшення цього виду міжбюджетних трансфертів на 9931,9 млн грн, або 16,4 %, така тенденція не